

B. T. a B. K. Cs. proti Maďarsku, rozsudek ze dne 10. 6. 2025 - K podmínkám odnětí dítěte z péče rodičů ihned po jeho narození a svěření do pěstounské péče

Stěžovatel: B. T. a B. K. Cs.

Žalovaný stát: Maďarsko

Číslo stížnosti: 4581/16

Datum: 10.06.2025

Článek Úmluvy: čl. 13

čl. 14

čl. 3

čl. 8

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: nejlepší zájem dítěte, odebrání dítěte, péče o dítě, právo na respektování rodinného života, rodičovská péče, svěření dítěte do péče/výchova

Český právní řád: čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod

čl. 32 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod

§ 13 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

§ 14 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

§ 16 an. zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

§ 452 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

§ 858 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

§ 871 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Významnost: 2

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 1/2026

B. T. a B. K. Cs. proti Maďarsku, rozsudek ze dne 10. 6. 2025

Autorský komentář

Komentované rozhodnutí se věnuje zásahu do práva na rodinný život, který vždy naplňuje odnětí novorozence matce, ačkoliv samo o sobě nemusí nezbytně nutně vést k porušení čl. 8 Úmluvy. Soud na základě dřívější judikatury připomíná, že svěření novorozence do náhradní péče ihned po jeho narození představuje mimořádně tvrdé opatření a musí existovat obzvláště závažné důvody, aby mohlo být dítě odňato matce proti její vůli ihned po narození na základě řízení, do něhož nebyli

matka ani její partner zapojeni. Takové důvody však v přezkoumávané věci nebyly shledány a k porušení práva na rodinný život tak došlo. Z hlediska připomenuté judikatury, ale i čl. 9 Úmluvy o právech dítěte, je neobhajitelný postup, kdy matka (rodiče) dítěte nebyli o zamýšleném postupu státních orgánů informováni a nemohli se k němu vyjádřit. Soud poukázal i na závěry vyjádřené v rozhodnutí ze dne 11. 12. 2014, Hanzelkovi proti České republice, č. 43643/10, bod 72, a v této souvislosti je třeba zmínit, jakou institucionální a procesní ochranu Česká republika poskytuje osobám v srovnatelném postavení. Předně o odnětí dítěte z péče rodičů mohou v České republice rozhodovat výlučně soudy, a to na základě tzv. rychlého předběžného opatření, které zůstalo v zákoně o zvláštním řízení soudním nedotčeno i po zásadní novele občanského zákoníku účinné od 1. 1. 2026. Veřejný ochránce práv ve stanovisku ze dne 3. 5. 2016, sp. zn. 1120/2015/VOP, instruoval orgány sociálně-právní ochrany tak, aby každý návrh na odnětí dítěte z péče rodiče na základě rychlého předběžného opatření byl podložen relevantními zjištěními a vlastním názorem orgánu, který je povinen poskytovat soudu pravdivé informace a rovněž je povinen informovat nezletilé děti o účelu předběžného opatření, o souvisejícím soudním řízení a okolnostech jejich pobytu v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, jakož i po odnětí dětí z péče rodičů do zařízení vyžadující okamžitou pomoc nemá orgán sociálně-právní ochrany dětí vyčkávat na aktivitu rodičů, ale neprodleně nabídnout rodičům pomoc. Rovněž komentářová literatura (MACELA, M., HOVORKA, D., KŘÍSTEK, A., TRUBAČOVÁ, K., ZÁRASOVÁ, Z. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí*) zcela správně připomíná, že rozhodnutí o odebrání dítěte z péče rodičů nemůže vycházet pouze z pochybností o tom, v jakých podmínkách bude rodič dítě vychovávat, jestliže jsou tyto pochybnosti založeny na poznatcích o dosavadním způsobu života rodiče nebo nespolupráci rodiče s příslušnými orgány a není spolehlivě zjištěno, že rodič skutečně nemá zabezpečeny základní podmínky nezbytné pro výchovu dítěte. Nedostatek informací o poměrech rodiče nelze automaticky vykládat v jeho neprospěch a vyvozovat z něj stav ohrožení dítěte a nezpůsobilost rodiče zajistit péči o dítě. Rovněž z faktu, že se rodič staví odmítavě ke komunikaci se soudem, s orgánem sociálně-právní ochrany dětí nebo jinými orgány, nelze usuzovat, že rodič nebude schopen se o dítě řádně postarat a že k němu nebude mít kladný vztah. Nespolupráci rodičů s orgánem sociálně-právní ochrany dětí nebo s jinými orgány nelze považovat za legitimní důvod pro odejmutí dítěte z péče rodičů a jeho další setrvání v náhradní péči. V předkládaném rozhodnutí se Soud rovněž zabýval i namítaným porušením čl. 14 Úmluvy, neboť stěžovatelé jsou příslušníky romského etnika, porušení tohoto článku však Soud v dané věci neshledal.

(JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.)

SKUTKOVÝ STAV

První stěžovatelka B. T. a druhý stěžovatel, její syn B. K. Cs., jsou maďarskými státními příslušníky romského původu. První stěžovatelka je matkou pěti dalších dětí narozených v letech 1997 až 2010. Ty byly od října 2010 pod ochranou orgánu sociálně-právní ochrany dětí a na konci roku 2011 byly svěřeny do pěstounské péče na přechodnou dobu, neboť starší děti neplnily povinnou školní docházku a mladším se nedostávalo potřebné lékařské péče. Dne 13. 12. 2013, kdy byla stěžovatelka ve čtvrtém měsíci těhotenství, napsala místní zdravotní sestra orgánu sociálně-právní ochrany v Kesznyétenu zprávu, v níž uvedla, že první stěžovatelka neplánovaně čeká další dítě, žije sama, ohrožuje dítě kouřením a zanedbáváním prenatalních prohlídek, dále že její další děti byly svěřeny do pěstounské péče a její přístup se od té doby nezměnil a doporučila, aby jí nebylo umožněno opustit nemocnici s druhým stěžovatelem a odvést ho s sebou domů. První stěžovatelka ani její partner nebyli o této zprávě informováni. O tři dny později opatrovnický orgán v Tiszaújváros přezkoumal důvody, pro které byly čtyři nezletilé děti svěřeny do pěstounské péče, a shledal příznivé změny v životních podmínkách první stěžovatelky a navrátil dceru do péče první stěžovatelky. Z důvodu jejího těhotenství však zamítl návrh na zrušení pěstounské péče jejich ostatních dětí. V únoru 2014 napsala místní zdravotní sestra doporučení nemocnici, aby dítě nebylo po porodu propuštěno s

první stěžovatelkou, neboť je těžká kuřačka a její ostatní děti byly svěřeny do náhradní rodinné péče. Ani o tomto doporučení nebyli rodiče informováni. Dne 3. 5. 2014 stěžovatelka porodila druhého stěžovatele, z nemocnice byla dle jejího tvrzení propuštěna o tři dny později, nebylo jí však umožněno vzít s sebou druhého stěžovatele. Dne 7. 5. 2014 vydal opatrovnický orgán v Tiszaújváros rozhodnutí o pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti obou rodičů a svěřil druhého stěžovatele do pěstounské péče na přechodnou dobu. Uvedl, že stěžovatelka žije nezodpovědně, její ostatní děti byly svěřeny do náhradní rodinné péče kvůli nedostatečným životním podmínkám a fyzický, psychický i emoční vývoj druhého stěžovatele by byl vážně ohrožen. Krajský opatrovnický orgán zamítl odvolání stěžovatelky proti tomuto rozhodnutí. Odkázal zejména na její kouření během těhotenství, nedostatečnou spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dětí a předchozí zanedbávání péče o starší děti. Správní žaloba podaná první stěžovatelkou byla, stejně jako následná kasační stížnost a ústavní stížnost, zamítnuta. V lednu 2015 rozhodl opatrovnický orgán v Tiszaújváros o svěření druhého stěžovatele do dlouhodobé pěstounské péče, toto rozhodnutí bylo následně odvolacím orgánem zrušeno a věc byla vrácena k dalšímu šetření. Po opakovaných přezkumech a soudních řízeních rozhodl opatrovnický orgán v Tiszaújváros o zrušení pěstounské péče druhého stěžovatele. Stěžovatelé následně zahájili několik občanskoprávních řízení o náhradu nemajetkové újmy z důvodu zásahu do práva na rodinný život a z důvodu rasově motivované diskriminace, byla jim přiznána náhrada ve výši 300 000 HUF (přibližně 750 EUR), v dalším byly požadavky stěžovatelky zamítnuty.

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

IV. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 8 ÚMLUVY

53. Stěžovatelé s odvoláním na čl. 8 Úmluvy namítali, že druhý stěžovatel byl neprávem odňat matce a byl svěřen do náhradní rodinné péče.

Čl. 8 Úmluvy zní následovně:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

(...)

B. K věci samé

(...)

2. Posouzení Soudu

(a) Obecné zásady

69. Vzájemné soužití rodičů a dětí představuje základní prvek rodinného života a vnitrostátní opatření bránící takovému soužití představují zásah do práva chráněného čl. 8 Úmluvy. Každý takový zásah představuje porušení tohoto článku, pokud není „v souladu se zákonem“, nesleduje cíl, který je legitimní podle druhého odstavce, a nelze jej považovat za „nezbytný v demokratické společnosti“ (viz rozsudek ze dne 16. 7. 2002, P., C. a S. proti Spojenému království, č. 56547/00, bod. 113; a rozsudek velkého senátu ze dne 10. 9. 2019, Strand Lobben a ostatní proti Norsku, č. 37283/13, bod 202).

70. Soud při posuzování, zda byl dotčený zásah „nezbytný v demokratické společnosti“, s ohledem na veškeré okolnosti daného případu zváží, zda byly pro účely čl. 8 odst. 2 důvody k tomuto zásahu relevantní a dostatečné (viz rozsudky P., C. a S. proti Spojenému království, bod 114; a Strand Lobben a ostatní proti Norsku, bod 203, oba cit. výše).

71. Vnitrostátní orgány mají výhodu bezprostředního kontaktu se všemi dotčenými osobami a Soud by neměl nahrazovat vnitrostátní orgány při výkonu jejich pravomocí v otázkách náhradní péče o dítě a práv rodičů, jejichž dítě bylo do náhradní péče svěřeno. Úkolem Soudu je spíše přezkoumat rozhodnutí těchto orgánů ve světle jejich vnitrostátních pravomocí, Úmluvy a jejich prostoru pro uvážení (viz rozsudek P., C. a S. proti Spojenému království, cit. výše, bod 115).

72. Prostor pro uvážení, který je třeba přiznat příslušným vnitrostátním orgánům, se liší s ohledem na povahu věci a závažnost dotčených zájmů. Státním orgánům je sice při rozhodování o nezbytnosti svěřením dítěte do péče, zejména jedná-li se o naléhavé situace, ponechán široký prostor pro uvážení, Soud se nicméně musí přesvědčit, že v konkrétním případě bylo odnětí dítěte oprávněné, přičemž na dotčeném státě je, aby prokázal, že státní orgány před přistoupením k výkonu takového opatření pečlivě posoudily dopady, které by zamýšlené opatření mělo na rodiče a dítě, jakož i jiná možná řešení než svěřením dítěte do náhradní péče. Nadto svěřením novorozence do náhradní péče ihned po jeho narození představuje mimořádně tvrdé opatření a musí existovat obzvláště závažné důvody, aby mohlo být dítě odňato matce proti její vůli ihned po narození na základě řízení, do něhož nebyli matka ani její partner zapojeni. Soud dále v některých případech přikládá váhu také tomu, zda se orgány před svěřením dítěte do náhradní péče nejprve pokusily přijmout méně drastická opatření, například podpůrná nebo preventivní opatření, a zda se tato opatření ukázala jako neúspěšná (viz rozsudek Strand Lobben a ostatní proti Norsku, cit. výše, bod 211).

73. V případech, kdy bylo dítěte svěřeno do náhradní péče, bude Soud též přezkoumávat rozhodovací proces vnitrostátních orgánů, aby zjistil, zda byly názory a zájmy biologických rodičů orgány náležitě zjištěny a zohledněny a zda mohli rodiče neprodleně využít všech dostupných opravných prostředků. Je třeba posoudit, zda byli rodiče s ohledem na konkrétní okolnosti dané věci a závažnost přijímaného rozhodnutí dostatečně zapojeni do rozhodovacího procesu tak, aby jim byla zaručena náležitá ochrana jejich zájmů, a zda měli možnost plně uplatnit svá stanoviska (viz rozsudek ze dne 10. 11. 2022, N. V. a C. C. proti Maltě, č. 4952/21, bod 59).

74. Je zásadní, aby měl rodič přístup k informacím, o něž se orgány opírají při přijímání ochranných opatření nebo rozhodnutí týkajících se péče o dítě a jeho svěřením do péče. V opačném případě by rodič nebyl schopen podílet se účinně na rozhodovacím procesu ani spravedlivým či přiměřeným způsobem uplatnit skutečnosti svědčící ve prospěch jeho schopnosti zajistit dítěti náležitou péči a ochranu (viz rozsudek P., C. a S. proti Spojenému království, cit. výše, bod 119-120).

75. Judikatura Soudu je ustálena na závěru, že zájem dítěte musí být prvořadým hlediskem při jakémkoliv rozhodování o dítěti. Uvedený závěr je odrazem širokého konsenzu v této otázce, vyjádřeného zejména v čl. 3 Úmluvy o právech dítěte (viz např. poradní posudek velkého senátu ze dne 10. 4. 2019, týkající se právního uznání rodičovského vztahu mezi dítětem narozeným v zahraničí skrze náhradní mateřství a zamýšlenou matkou, č. P16-2018-001, otázka položená francouzským Kasačním soudem, bod 38 s dalšími odkazy; a rozsudek velkého senátu ze dne 6. 7. 2010, Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku, č. 41615/07, bod 135).

(b) Aplikace těchto zásad na skutkové okolnosti případu

76. Soud uvádí, že druhý stěžovatel se narodil dne 3. 5. 2014 a rodičům byl odebrán v okamžiku, kdy první stěžovatelka opustila nemocnici. Je nepochybné, že toto opatření představovalo zásah do práva stěžovatelů na respektování jejich rodinného života podle prvního odstavce čl. 8, a je proto nutné

určit, zda bylo v souladu s požadavky odstavce druhého tohoto článku.

77. V této souvislosti Soud připomíná, že svěřeni novorozeného dítěte do náhradní péče ihned po narození představuje mimořádně tvrdé opatření a musí být dány obzvláště závažné důvody, aby mohlo být dítě matce proti její vůli ihned po narození odňato na základě řízení, do něhož nebyli matka ani její partner zapojeni (viz rozsudek ze dne 11. 12. 2014, Hanzelkovi proti České republice, č. 43643/10, bod 72).

78. V projednávané věci založily vnitrostátní orgány napadené opatření na zjištění, že matka zanedbávala své rodičovské povinnosti tím, že svým ostatním dětem neposkytovala náležitou péči, dále poukázaly na skutečnost, že po delší dobu kouřila a nedocházela na doporučené prenatální prohlídky. Orgány proto dospěly k závěru, že ponechání druhého stěžovatele v její péči by představovalo ohrožení jeho zdraví a vývoje, a rozhodly proto o pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti první stěžovatelky. Soud je ochoten připustit, že se jednalo o „relevantní“ úvahy, není však přesvědčen, že v kontextu projednávané věci byly „dostatečné“ k odůvodnění napadeného opatření.

79. Soud uznává, že v projednávané věci se jednalo o vyvažování protichůdných zájmů ve velmi složité a citlivé rodinné situaci. Je-li prokázáno, že vnitrostátní orgány postupovaly s náležitou pečlivostí, získaly a opíraly se o odpovídající důkazy a posudky odborníků a přikládaly prvořadý význam nejlepšímu zájmu dotčených dětí, musel by mít Soud závažné důvody k tomu, aby nahradil posouzení těchto orgánů svým vlastním (viz rozsudek ze dne 15. 11. 2022, A. a ostatní proti Islandu, č. 25133/20 a 31856/20, bod 90).

80. Co se týče postupu zvoleného místním orgánem před narozením druhého stěžovatele, Soud v první řadě konstatuje, že nic nenasvědčuje tomu, že vnitrostátní orgány, zejména místní zdravotní sestra nebo orgán sociálně-právní ochrany, někdy posuzovaly, zda by postačovala méně restriktivní opatření než dočasné svěřeni dítěte do náhradní péče.

81. Vzhledem k tomu, že první stěžovatelka nespolupracovala s orgány sociálně-právní ochrany dětí ohledně péče poskytované jejím ostatním dětem, nebylo podle stanoviska vlády možné očekávat, že by orgány ve vztahu k druhému stěžovateli zvolily postupné stupňování svého přístupu.

82. Správní orgán, který rozhodnutí přezkoumával, přisvědčil argumentaci spočívající v tom, že matka nevyužívala pomoci a nerespektovala pokynů orgánů při výchově jejích ostatních dětí. Opatrovnický orgán přezkoumávající případ první stěžovatelky dospěl k závěru, že její postoj k orgánům sociálně-právní ochrany dětí a její chápání nutnosti spolupráce se během těhotenství s druhým stěžovatelem nezměnily.

83. Orgány zajišťující ochranu dětí začaly sledovat rodinu stěžovatelů v souvislosti s údajným zanedbáváním rodičovských povinností a nedostatečnou péčí první stěžovatelky nejpozději v roce 2010, kdy byla přijata opatření na ochranu jejích ostatních dětí.

84. Nebyly však poskytnuty žádné konkrétní údaje podporující tvrzení, že během těhotenství s druhým stěžovatelem nespolupracovala. Dle obsahu spisu místní zdravotní sestra již v prosinci roku 2013 zastávala názor, že by dítě nemělo být do péče matky svěřeno ... Neexistují žádné důkazy o tom, že by byla první stěžovatelka během těhotenství pod dohledem orgánů zajišťujících ochranu dětí, že by po šetření byl zpochybněn její přístup k nenarozenému dítěti ani že by byla upozorněna na své chování a jeho možné následky.

85. Soud zdůrazňuje, že úlohou orgánů v oblasti sociální péče je zejména poskytovat pomoc osobám v tíživé situaci, radit jim při styku s orgány sociální péče a mimo jiné je vést k tomu, jak obtíže

překonat (viz rozsudek ze dne 18. 12. 2008, Saviny proti Ukrajině, č. 39948/06, bod 57; a rozsudek ze dne 18. 6. 2013, R. M. S. proti Španělsku, č. 28775/12, bod 86). V projednávané věci vnitrostátní soudy v civilním soudním řízení v tomto ohledu zdůraznily nedostatky a potvrdily, že první stěžovatelce nebyla poskytnuta adekvátní rodinná podpora ... Uvedené dle názoru Soudu rovněž znamená, že podpora poskytovaná v rámci „primárního systému ochrany dětí“ nebyla dostatečně účinná.

86. Relevantní je rovněž skutečnost, že první stěžovatelka soustavně potvrzovala svůj záměr vyřešit situaci ohledně jejích ostatních dětí, a navíc v tomto směru podnikala konkrétní kroky. Orgány v řízeních týkajících se ostatních dětí první stěžovatelky zaznamenaly pozitivní změny v jejím chování i v životních podmínkách. Soud považuje za významné, že pěstounská péče na přechodnou dobu, do které byla svěřena její dcera, byla ukončena a dítě bylo již v prosinci roku 2013 matce vráceno. Přesto nic nenasvědčuje tomu, že by vnitrostátní orgány, zejména pak místní zdravotní sestra nebo orgán sociálně-právní ochrany dětí, usilovaly o nezávislé posouzení pokroku rodiny nebo vzaly v úvahu skutečnost, že v době porodu procházela první stěžovatelka zásadními životními změnami. Jejich rozhodnutí byla do značné míry založena na hodnocení neschopnosti první stěžovatelky poskytovat péči, které se však vztahovalo k situaci před několika lety.

87. Soud si je plně vědom prvořadého významu zájmu dítěte v rozhodovacím procesu. Nelze opomenout újmu, jakou může způsobit zanedbávání ze strany rodičů. Z dokumentů dostupných v projednávané věci však nevyplývá žádné tvrzení ani důkaz o život ohrožujícím či bezprostředně hrozícím nebezpečí, proto se jakékoliv předpokládané riziko jeví jako zvládnutelné.

88. Jak bylo uvedeno výše, odnětí dítěte z péče matky po narození vyžaduje s ohledem na zvláštní vztah mezi novorozencem a matkou zcela mimořádné odůvodnění (viz bod 77 výše). Jedná se o krok, který je pro matku traumatický, zatěžuje její fyzické i duševní zdraví a zbavuje novorozené dítě blízkého kontaktu s jeho biologickou matkou. Ačkoliv Soud uznává složitost situace a obtíže, jimž vnitrostátní orgány čelily při vyvažování zájmů druhého stěžovatele a jeho rodičů, nebylo prokázáno, že se vnitrostátní orgány v procesu, jehož výsledkem bylo pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti matky a svěřením dítěte do přechodné péče, pokusily skutečně vyvážit zájmy dítěte a jeho biologických rodičů. Zejména se zdá, že neprovedly podrobnější a pečlivější posouzení situace a zahrnuly krátkodobé i dlouhodobé aspekty ovlivňující dítě, a namísto toho se spokojily s hodnocením předchozího chování matky.

89. Soud nakonec přihlíží ke způsobu, jakým bylo rozhodnutí o přechodném svěřením dítěte provedeno. V tomto ohledu považuje za zásadní, aby měl rodič přístup k informacím, na nichž orgány zakládají rozhodnutí o opatření na ochranu dítěte.

90. Soud konstatuje, že první stěžovatelka soustavně tvrdila, že druhý stěžovatel byl v nemocnici zadržen bez jakéhokoliv formálního rozhodnutí a bez toho, aby byla informována o důvodech takového postupu ... Zároveň však tuto otázku posuzovaly vnitrostátní orgány a dospěly k závěru, že byla od svého dítěte oddělena v den, kdy opatrovnický orgán vydal rozhodnutí o dočasné péči o dítě ... Za těchto okolností není Soud schopen zaujmout k dané otázce konečné stanovisko, nicméně zdůrazňuje, že by bylo zcela nepřijatelné ponechat novorozené dítě v nemocnici bez formálního rozhodnutí a bez sdělení důvodů matce.

91. Soud dále uvádí, že ponechání druhého stěžovatele v nemocnici a jeho následné svěřením do pěstounské péče na přechodnou dobu byly ve velké míře založeny na zprávě místní zdravotní sestry adresované orgánu sociálně-právní ochrany dětí ... a okresní nemocnici ... Z obsahu spisu vyplývá, že žádný z těchto dokumentů nebyl první stěžovatelce před přijetím rozhodnutí předložen. Nezpřístupnění tak zásadních dokumentů, jako jsou zprávy sociálních služeb, může mít vliv nejen na schopnost rodičů předvídat důsledky právních řízení, ale také na schopnost ovlivnit jejich výsledek.

92. Soud dále poznamenává, že s výjimkou situací, v nichž by vážné nebezpečí bezprostředně ohrožovalo život dítěte, vnitrostátní právo vyžaduje, aby orgán rozhodující o přechodné péči o dítě vyslechl jeho rodiče ... Přestože by takový postup první stěžovatelce účinně umožnil zpochybnit hodnocení zdravotní sestry, že dítě do její péče nelze svěřit, nic nenasvědčuje tomu, že k takovému slyšení někdy došlo; tím byla stěžovatelka zbavena možnosti náležitě se zapojit do rozhodovacího procesu ohledně péče o druhého stěžovatele.

93. Ve světle výše uvedených skutečností Soud dospěl k závěru, že v rozhodovacím procesu na vnitrostátní úrovni došlo k závažným vadám a napadené opatření představovalo nepřiměřený zásah do práva stěžovatelů na respektování jejich rodinného života. Ve vztahu k oběma stěžovatelům tak došlo k porušení čl. 8 Úmluvy.

V. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 14 VE SPOJENÍ S ČL. 3 A/NEBO ČL. 8 ÚMLUVY

94. Stěžovatelé dále namítali údajnou diskriminaci v rozporu s čl. 14 ve spojení s čl. 3 a/nebo čl. 8 Úmluvy.

95. Čl. 3 zní následovně:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“

Čl. 14 zní následovně:

„Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.“

(...)

B. Posouzení Soudu

105. Soud připomíná, že diskriminace znamená odlišné zacházení s osobami v relativně srovnatelných situacích bez objektivního a důvodného ospravedlnění (mezi mnoha dalšími srov. například rozsudek velkého senátu ze dne 5. 9. 2017, Fabián proti Maďarsku, č. 78117/13, bod 113, a případy v něm citované). Diskriminace založená mimo jiné na etnickém původu určité osoby je formou rasové diskriminace. (viz rozsudek velkého senátu ze dne 13. 11. 2007, D. H. a ostatní proti České republice, č. 57325/00, bod 176). Jedná se o obzvláště zavrženíhodnou diskriminaci, která vzhledem ke svým nebezpečným důsledkům vyžaduje mimořádnou obezřetnost a ráznou reakci ze strany vnitrostátních orgánů. Ty proto musí využít veškeré dostupné prostředky k potlačení rasismu a tím posilovat demokratickou vizi společnosti, v níž není rozdílnost vnímána jako hrozba, nýbrž jako přínos (viz rozsudek velkého senátu ze dne 6. 7. 2005, Nachova a ostatní proti Bulharsku, č. 43577/98 a 43579/98, bod 144). Soud dále rozhodl, že rozdílné zacházení, které je založeno výlučně nebo v rozhodující míře na etnickém původu osoby, nemůže být v současné demokratické společnosti vybudované na principu plurality a respektu k rozličným kulturám objektivně odůvodněné (viz rozsudek ze dne 13. 12. 2005, Timishev proti Rusku, č. 55762/00 a 55974/00, bod 58).

106. Ohledně důkazního břemena v této oblasti Soud judikoval, že jakmile stěžovatel prokáže rozdílnost v zacházení, je na vládě, aby prokázala důvodnost rozdílného zacházení (viz rozsudek D. H. a ostatní proti České republice, cit. výše, bod 177).

107. K otázce, co jsou *prima facie* důkazy způsobilé přesunout důkazní břemeno na žalovaný stát, Soud v rozsudku Nachova a ostatní (cit. výše, bod 147) uvedl, že v řízení před Soudem neexistují procesní překážky ohledně přípustnosti důkazů nebo předem určené postupy pro jejich hodnocení.

Soud přijímá závěry, které jsou podle jeho názoru podpořeny volným hodnocením všech důkazů, včetně všech závěrů, které vyplývají ze skutkových okolností a tvrzení stran. Dle ustálené rozhodovací praxe Soudu může důkaz vyplývat i ze souboru dostatečně významných, přesných a vzájemně se podporujících nepřímých důkazů nebo nevyvrácených domněnek. Míra přesvědčení nezbytná pro učinění určitého závěru, a v této souvislosti i pro rozložení důkazního břemene, je těsně spjata se specifičností skutkových okolností, s povahou uplatněných tvrzení a s právem chráněným Úmluvou, o které se v daném případě jedná (viz D. H. a ostatní, cit. výše, bod 178).

108. V důsledku své turbulentní historie a trvalému vykořenění tvoří Romové znevýhodněnou a zranitelnou menšinu. Vyžadují proto zvláštní ochranu. Zranitelné postavení této skupiny znamená, že jejich potřebám a odlišnému způsobu života by měla být věnována zvláštní pozornost jak v příslušném normativním rámci, tak při rozhodování v konkrétních případech (viz rozsudek ze dne 29. 1. 2013, Horváth a Kiss proti Maďarsku, č. 11146/11, bod 102).

109. V nyní projednávané věci Soud konstatuje, že druhý stěžovatel byl svěřen do péče na základě zjištění vnitrostátních orgánů, že první stěžovatelka zanedbávala péči o své starší děti, čímž byl druhý stěžovatel vystaven nebezpečí (viz bod 75 výše). Jinými slovy, svěření druhého stěžovatele do péče bylo motivováno tím, co orgány v předemtné době považovaly za nejlepší zájem dítěte, nikoliv z důvodů souvisejících s romským původem. Nic ve spise nenasvědčuje závěru, že by některý z vnitrostátních orgánů kdy zmínil etnický původ dítěte nebo jeho rodiny jako důvod pro jeho svěření do péče (srov. rozsudek ze dne 14. 1. 2021, Terna proti Itálii, č. 21052/18, bod 98). Z výpovědi jedné ze sociálních pracovníků zapojené v tomto případě, která je sama romského původu, naopak vyplývá, že ani ona, ani žádný z jejích kolegů nikdy vůči stěžovatelce neprojevovali předsudky z důvodu jejich etnického původu ...

110. K námitce stěžovatelů, že se zdravotní sestra vůči stěžovatelce během těhotenství vyjadřovala nepřátelsky, Soud uvádí, že neseznal žádné konkrétní přímé či nepřímé výroky související s jejím etnickým původem ... Ani obecné tvrzení stěžovatelů o údajném výroku vedoucího sociálně-právní ochrany dětí, že „romské děti v Kesznyétenu se nebudou moci vrátit domů“, které nebylo podloženo žádnými důkazy, není způsobilé prokázat, že druhý stěžovatel byl svěřen do péče výhradně z důvodu romského původu (srov. rozsudek ze dne 24. 7. 2018, Negrea a ostatní proti Rumunsku, č. 53183/07, body 78–80; a opačně rozsudek ze dne 3. 5. 2007, Bączkowski a ostatní proti Polsku, č. 1543/06, body 97–100).

111. Konečně, Soud za konkrétních skutkových okolností nepovažuje za rozhodné reporty poukazující na nadměrné zastoupení romských dětí umístěných do ústavní výchovy v Maďarsku, na které stěžovatelé odkazovali, neboť druhý stěžovatel nebyl umístěn do ústavní výchovy, ale do pěstounské péče soukromé osoby ...

112. S ohledem na výše uvedené dospěl Soud k závěru, že ačkoliv představovalo svěření druhého stěžovatele do náhradní péče porušení práv stěžovatelů na respektování rodinného života (viz bod 90 výše), nejsou dostupné informace a objektivní důkazy dostatečné k tomu, aby Soud nabyt přesvědčení, že se jednalo o součást organizované politiky nebo že jednání nemocničního personálu či vnitrostátních orgánů bylo záměrně rasově motivováno (viz, *mutatis mutandis*, rozsudek ze dne 8. 11. 2011, V. C. Proti Slovensku, č. 18968/07, bod 177).

113. Tato stížnost je proto zjevně neopodstatněná ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. a) a musí být zamítnuta podle čl. 35 odst. 4 Úmluvy.

VI. TVRZENÉ PORUŠENÍ ČL. 13 VE SPOJENÍ S ČL. 3 A/NEBO ČL. 8 ÚMLUVY

114. Stěžovatelé dále namítali, že v rozporu s čl. 13 Úmluvy ve spojení s čl. 3 a/nebo čl. 8 Úmluvy

neměli k dispozici žádný účinný právní prostředek, prostřednictvím něhož by mohli namítat porušení svých práv přiznaných Úmluvou před vnitrostátním orgánem. Zejména tvrdili, že nemohli napadnout ponechání druhého stěžovatele v péči okresní nemocnice.

115. Vláda namítla, že stěžovatelé mohli stížnosti předložit příslušným soudním instancím, včetně Ústavního soudu.

116. Soud s ohledem na skutkové okolnosti této věci, tvrzení stran a závěry týkající se čl. 8 Úmluvy dospěl k závěru, že hlavní právní otázky vznesené ve stížnosti přezkoumal, proto není třeba samostatně rozhodovat o přípustnosti a opodstatněnosti stížnosti stěžovatelů podle čl. 13 Úmluvy (viz rozsudek velkého senátu ze dne 17. 7. 2014, Centre for Legal Resources on behalf of Valentin Câmpeanu proti Rumunsku, č. 47848/08, bod 156, s dalšími odkazy).

(...)

VÝROK

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD:

1. *Zamítá* jednomyslně námitku vlády týkající se zneužití práva jednotlivce podat stížnost;
2. *Prohlašuje* jednomyslně stížnost podle čl. 8 o svěření druhého stěžovatele do pěstounské péče na přechodnou dobu za přijatelnou;
3. *Prohlašuje* většinou hlasů stížnost podle čl. 14 ve spojení s čl. 3 a čl. 8 za nepřijatelnou;
4. *Rozhoduje* jednomyslně, že došlo k porušení čl. 8 Úmluvy;
5. *Rozhoduje* jednomyslně, že není nutné posuzovat stížnost podle čl. 13 ve spojení s čl. 3 a/nebo 8 Úmluvy;
6. *Rozhoduje* pěti hlasy ku dvěma, že
 - (a) žalovaný stát je povinen každému ze stěžovatelů zaplatit ve lhůtě tří měsíců částku 10 000 EUR (deset tisíc eur) ... jako náhradu nemajetkové újmy;

(...)

7. *Zamítá* většinou hlasů ve zbývající části návrh stěžovatelů na spravedlivé zadostiučinění.

(...)

(Zpracovala: Mgr. Tereza Zindulková)